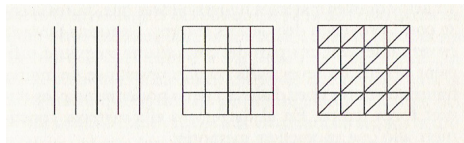

Leibniz –i Kant- com a precursors de la crítica al positivisme

Carles Cañero Martínez

Tutor: Jordi Gómez Ubiergo

“Per exemple, encara que suposis que el color és alguna força, no em negaràs que és extens i consegüentment figurat. Per tant, evitant d’admetre inútilment i d’inventar arbitràriament un nou ens, i certament sense negar res del color que pugui plaure els altres, quin inconvenient hi hauria si l’abstraguéssim de tota cosa que no fos la seva natura figurada, i concebéssim la diversitat existent entre el blanc, el blau, el vermell, etc. com la que hi ha entre aquestes figures o altres de semblants?”

René Descartes
“Regles per a la Direcció de l’Enginy”

“A partir de lo dicho, vemos lo que el esquema de cada categoría contiene y hace representable: el de la magnitud, la producción (síntesis) del tiempo mismo en la aprehensión sucesiva de un objeto; el de la cualidad, el hecho de llenar el tiempo o la síntesis de la sensación (percepción) con la representación del mismo; el de la relación, el lazo que liga las percepciones entre sí en todo tiempo (es decir, de acuerdo con una regla de determinación del tiempo); el de la modalidad y sus categorías, por fin, el tiempo mismo, en cuanto correlato que determina si un objeto pertenece al tiempo y cómo lo hace. Los esquemas no son, pues, más que determinaciones del tiempo realizadas a priori según unas reglas que, según el orden de las categorías, se refieren a los siguientes aspectos del tiempo: serie, contenido, orden y, finalmente, conjunto, en relación todos ellos con la totalidad de los objetos posibles”

Immanuel Kant
“Crítica de la Razón Pura”

En aquest treball ens hem proposat analitzar el concepte modern de veritat –que és el de la ciència- i la necessitat de la ciència d’expressar-se mitjançant el llenguatge matemàtic. Alhora hem procurat investigar quin és l’estatut i d’on prové la legitimitat de les veritats matemàtiques que actuen com a llenguatge de tot allò científic.

Hem fet aquestes anàlisis des de l’assumpció dels pensaments dels filòsofs alemanys Gottfried Leibniz i Immanuel Kant i contraposant-la a una determinada visió de la veritat/ciència que s’inicia en René Descartes, i més tard és represa per Gottlob Frege, Bertrand Russell, David Hilbert i en certa mesura Wittgenstein, que podem englobar en el positivisme i que es resumeix en la pretensió que les coses són tal com -i en la mesura en què- s’expressen en termes matemàtics.

A fi que el llenguatge matemàtic pugui adoptar aquest paper és necessari, abans de tot, que hi hagi una identitat entre magnitud, número i representació espacial, identitat coneguda com extensió. És també necessari que les matemàtiques siguin un llenguatge unitari, és a dir, sigui un únic llenguatge indivisible i que aquest sigui neutre; per poder ser llenguatge ha d’estar totalment buit de contingut, per tant, no pot aportar cap mena de coneixement o informació.

En l’anàlisi de les filosofies de Leibniz i Kant hem trobat elements per fer la crítica als plantejaments positivistes. Per una banda, Leibniz ja nega la relació d’igualtat entre l’espai i el número i, en conseqüència, entre l’extensió i el ser mateix de les coses -com proposa la idea cartesiana-. Ho fa mitjançant el càlcul infinitesimal que és un càlcul entre inextensos i l’*analysis situs*, una geometria sense número.

Per l’altra banda, Kant afirma que el llenguatge matemàtic aporta coneixement –el temps i l’espai- perquè en ell també es produeix la síntesi entre les percepcions i el concepte, hi ha la reunió de la pluralitat en la unitat. Kant demostra que els judicis matemàtics no són analítics (buits) com necessiten els positivistes sinó que pressuposen l’espai i el temps. Al llarg del treball hem seguit el fracàs intern de tots els intents de convertir la matemàtica en analítica, i per tant buida que han fet els positivistes quan, de fet, n’hi havia prou en llegir correctament Kant per entendre que fins i tot en una suma es pressuposa la idea de temps.

Així doncs, el llenguatge matemàtic no pot prendre el paper del llenguatge del ser, anomenat per Leibniz *calculus universalis*, sinó que li correspon ser el llenguatge de la ciència i, per tant limitar-se a ser un seguit de procediments per descriure tot allò que es troba en el pla extensional o mecànic de l’home.